REGNSKAP NORGE

REGNSKAP NORGE
Øvre Vollgt. 13, 0158 Oslo
Postboks 99 Sentrum, 0101 Oslo
23 35 69 00 | post@regnskapnorge.no
regnskapnorge.no

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 25.06.2018

Høringssvar - forslag til endringer i reglene om Skatteetatens informasjonsbehandling – sak 16/2005

Regnskap Norge viser til Finansdepartementets høringsbrev med deres ref 16/2005 og oversender med dette vårt høringssvar. Saken har vært behandlet av Regnskap Norges fagutvalg.

Forslaget er tredelt og vi behandler det i følgende rekkefølge etter noen innledende kommentarer.

1. Innhenting av opplysninger
2. Bruk av opplysninger
3. Utlevering av informasjon

Regnskap Norge er opptatt av at Skatteetaten skal ha fornuftige virkemidler for å utføre sine arbeidsoppgaver. Virkemidlene må imidlertid veies opp mot andre hensyn som sikrer borgernes friheter og privatliv.

Høringen har en noe ufarlig tittel, men ved nærmere gjennomgang ser vi at den inneholder en del vidtrekkende forslag som etter vårt syn burde være gjenstand for en bred, åpen og objektiv vurdering og debatt. Et nøytralt sammensatt utvalg kunne etter vårt syn belyst problemstillingene bedre enn et etatsinternt høringsnotat.

1 Innhenting av opplysninger

I høringsnotatet foreslås et nytt virkemiddel som kalles bevissikring som hevdes å ligne på Politiets regler for ransaking og beslag.

Regnskap Norge har i vår vurdering tatt utgangspunkt i Politiets hjemler og sammenlignet høringsforslaget med disse.

Hovedregelen for Politiet er at tingretten kan beslutte ransaking når det foreligger skjellig grunn til mistanke om lovbrudd som kan medføre frihetsstraff.

Kravet om skjellig grunn til mistanke innebærer at det må være mer sannsynlig at man er skyldig enn uskyldig (mer enn 50%). Når det foreligger skjellig grunn til mistanke vil den som ransakingen rettes mot betraktes som mistenkt og vedkommende får visse rettigheter – Politiet ransaker med andre ord ikke i rent kontrolløyemed.

I høringen foreslås regler som i flere hensende gir Skatteetaten videre adgang til bevissikring (ransaking og beslag) enn Politiet.

Hovedforskjellen er terskelen for når man kan iverksette bevissikring (ransaking/beslag) som foreslås å være «rimelig grunn til å anta» at det foreligger en overtredelse av skatteforvaltningsloven § 14-3.

I dette ligger det to viktige forskjeller fra Politiets hjemler:

- den mistenkte handlingens alvorlighetsgrad og
- kravet om mistankens styrke.

1.1 Våre vurderinger

1.1.1. Handlingens alvorlighetsgrad

Når det gjelder handlingens alvorlighetsgrad har vi merket oss at forslaget baserer seg på skatteforvaltningsloven § 14-3. Dette er hjemmelen Skatteetaten anvender for å ilegge tilleggsskatt på objektivt skyldgrunnlag. Skatteetaten ilegger tilleggsskatt på objektivt skyldgrunnlag for nær sagt alle typer hendelige, uaktsomme eller bevisste feil. Bruker man skatteforvaltningsloven § 14-3 som terskel vil det i praksis ikke foreligge noen alvorlighetsgrense for når ransaking kan tillates.

1.1.2 Mistankens styrke

Når det gjelder mistankens styrke merker vi oss at man foreslår sannsynlighetskravet «rimelig grunn til å anta». Dette er et lavere sannsynlighetskrav enn Politiets «skjellig grunn til mistanke» (mer enn 50%) og innebærer derfor at Skatteetaten får hjemmel til ransaking og beslag også i tilfeller hvor det mest sannsynlig ikke er begått lovbrudd som kan gi tilleggsskatt.

Begrepet «rimelig grunn til å anta» er ikke en innarbeidet juridisk størrelse og det er høyst uklart hva som ligger i begrepet. Det samme gjelder den foreslåtte hjemmelen om at skattemyndighetene kan kreve adgang til bolig når det er «særlig grunn til å anta» at bevis oppbevares der.

1.1.3 Samlet terskel

Kombinasjonen av de to punktene ovenfor om alvorlighetsgrad og mistankens styrke gir etter Regnskap Norges syn en altfor lav terskel for å foreta bevissikring. Regnskap Norge

ser ingen grunn til at Skatteetaten skal ha videre hjemler enn Politiet og støtter ikke forslaget. Vi mener en eventuell hjemmel om bevissikring bør kreve skjellig grunn til mistanke om lovbrudd som kan medføre frihetsstraff.

Prinsipielt mener vi at oppgaver som ransaking og beslag skal tilligge Politiet. Hvis Politiet ikke har nok ressurser til å bistå Skatteetaten, er vår oppfatning at man heller bør adressere ressurssituasjonen i Politiet enn å gi Skatteetaten hjemler til ransaking og beslag.

Når vi leser høringsnotatet merker vi oss at det stadig henvises til to offentlige etater som har fått lignende vidtrekkende hjemler, men som mangler Skatteetatens kontrollmiljø, sanksjonssystem og store antall automatiserte og manuelle kilder til informasjon. De aktuelle etatene utøver heller ikke massekontroll, slik som Skatteetaten bedriver.

Det blir etter vårt syn litt for enkelt å vise til andre etater som jobber under helt andre rammevilkår, og si at man vil ha likelydende hjemler. Det ligger i dagen at Skatteetatens anvendelse av disse hjemlene vil ha et helt annet omfang enn anvendelsen til etatene som Skatteetaten sammenlignes med i høringsnotatet. På et så viktig og inngripende felt som personvern og privatlivets fred savner vi konkrete vurderinger for Skatteetatens behov for slike vide hjemler.

Regnskap Norge er heller ikke beroliget av hentydninger i høringsforslaget om lempeligere behandling/praktisering/forskrifter enn hjemmelens ordlyd tilsier. Vi har fortsatt innføringen av skatteforvaltningsloven friskt i minne, hvor det ble lovet lempelig behandling til tross for at Skatteetaten fikk vidtgående hjemler. Vi ser nå at hjemlene brukes til sitt fulle og at man har fått et uheldig regime for ileggelse av tilleggsskatt, overtredelsesgebyr og tvangsmulkt.

Prosessen med skatteforvaltningsloven viser at det ikke er heldig å vedta vide hjemler og samtidig forutsette at embetsverket begrenser seg. Vi ser med andre ord et behov for at lovgiver setter klare begrensninger for Skatteetatens handlingsrom. Dette er særlig viktig i saker om personvern og privatlivets fred.

1.1.4 Ransaking hos tredjepersoner

Regnskap Norge støtter ikke forslaget om at Skatteetaten skal gis hjemmel til ransaking hos en tilnærmet ubegrenset krets av tredjeparter etter skatteforvaltningsloven § 10-2. Skatteforvaltningsloven § 10-2 lyder:

> «Enhver tredjepart plikter etter krav fra skattemyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for noens skatteplikt.»

En ransakingshjemmel basert på en slik åpen plikt hos alle tredjeparter er etter vårt syn ikke forsvarlig. En eventuell hjemmel om bevissikring hos tredjepart bør i tilfelle begrenses til ledelse og nærstående.

2 Bruk av opplysninger

Regnskap Norge mener den foreslåtte regelen om at Skatteetaten må vurdere tips innen 4 måneder virker fornuftig.

Når det gjelder sammenstilling av opplysninger på tvers av Skatteetatens tre forvaltningsområder (skatteforvaltning, innkreving og folkeregistrering) har ikke Regnskap Norge kommentarer når det gjelder bruk av innhentede opplysninger for veiledningsformål og saksbehandling.

Når det gjelder sammenstilling av opplysninger på tvers av Skatteetatens forvaltningsområder til risikovurderinger og utplukk/profilering mener regnskap Norge at opplysninger ikke bør sammenstilles på tvers av virksomhetsområder til formål utover det opplysningene ble innhentet for.

3 Utlevering av informasjon

3.1 Utlevering av informasjon til offentlige etater

Regnskap Norge er ikke tilhenger av en generell hjemmel til å dele Skatteetatens taushetsbelagte opplysninger med andre offentlige etater. Vi mener dette vil være ødeleggende for den allmenne tilliten til Skatteetaten.

I høringsnotatet skrives det at man skal legge betydelig vekt på vurderingene til organet som ønsker informasjon da de er nærmest til å vurdere sitt behov. Vi mener dette vitner om en ansvarsfraskrivende og kanskje litt godtroende tilnærming til hensynene bak personverns- og taushetspliktsregler.

Enhver deling av taushetsbelagte opplysninger mellom etater bør etter Regnskap Norges syn kun skje i henhold til særskilt utformet hjemmel for den aktuelle etat. Deling bør etter vårt syn godkjennes av 2 personer i hvert enkelt tilfelle for å hindre misbruk. Det bør etter vårt syn loggføres hvem som får hvilke data på hvilket tidspunkt og loggen bør være tilgjengelig for den opplysningen gjelder. Videre bør taushetsplikten til organet som deler informasjon følge informasjonen som gis.

3.2 Utlevering til andre

Høringsinstansene er bedt om å uttale seg om to alternativer for deling av opplysninger mot kunder.

I det første alternativet lager Skatteetaten en allment tilgjengelig nettside der kjøpere kan søke på virksomhetens navn eller organisasjonsnummer og få tilgang til

skatteopplysningene. Det andre alternativet innebærer at Skatteetaten gir opplysningene til den enkelte virksomhet som selv bestemmer om opplysningene skal gjøres tilgjengelig for allmenheten.

Vi ser utfordringer med deling av informasjon på måtene som er beskrevet. Det mest iøynefallende er konkurransevridning ved at konkurrenter gis tilgang til oppdatert økonomisk informasjon om investeringer, kostnader og generelt lønnsnivå i foretaket.

Hvis man tar utgangspunkt i informasjonen som tilgjengeliggjøres i byggenæringens registerinfo, stiller Regnskap Norge seg tvilende til om den gjengse kunde forstår all informasjonen og kan nyttiggjøre seg denne på en fornuftig måte. Særlig bekymringsfullt er dette hvis bruk eller ikke-bruk av slike ordninger ender opp med å bli brukt imot kjøper som ikke forstår informasjonen. En ordning med informasjonsdeling bør derfor etter vårt syn begrense seg til lett forståelig kjerneinformasjon, som for eksempel pliktige registreringer og tillatelser/løyver.

Avslutningsvis vil vi fremheve at Regnskap Norge er mer tilhenger av gulrot enn av offentliggjøring og pisk. Vi har ved flere anledninger foreslått å innføre ROT/RUT-ordninger som de har hatt svært gode resultater med i Sverige. Slike ordninger bygger skattemoral og har en dypere effekt enn pålegg, plikter og offentliggjøring. Vi ser videre at snudd mva-avregning i risikobransjer kan være noe å vurdere.

Med vennlig hilsen

Christine Lundberg Larsen
Administrerende direktør

Erik Frøystad
Advokat